

ประธานโฮ จี มินห์ (Ho Chi Minh)

กับการสร้างพรรคคอมมิวนิสต์อินโดจีน : ไทยเป็นได้แค่ทางผ่าน ?

โดย อรรถ นันทจักร*

ในประวัติศาสตร์โลกยุคใหม่ คงยากต่อการปฏิเสธถึงบทบาทของการเป็นผู้นำในการปฏิวัติของโกลาสังคมนิยมของประเทศเวียดนาม ทั้งนี้เพราะตลอดต้นศตวรรษที่ผ่านมา นามของเหงียน ไซ กวัก (Nguyen Ai Quoc) หรือ โฮ จี มินห์ (Ho Chi Minh) เป็นที่รู้จักกันอย่างกว้างขวางในฐานะ "ผู้นำปฏิวัติพรรคคอมมิวนิสต์อินโดจีน" และเป็นคนเอเชียหนึ่งในจำนวนไม่กี่คนที่ประวัติศาสตร์โลกศตวรรษนี้ต้องจารึกชื่อเอาไว้ หรือแม้แต่ยูเนสโกก็ยังยกย่องในฐานะที่เป็นผู้มีบทบาทโดดเด่นในการต่อสู้เพื่อเอกราชของชาติ (Hoi Thao Quoc Te ve Chu tich Ho Chi Minh, UNESCO va UBKHXH.VN, Hanoi, 1990)

ภายใต้หมู่บ้านเล็ก ๆ ที่ชื่อว่าคิมเลียน (Dim Lien) ตำบลนามดาน (Nam Dan) ห่างจากตัวเมือง (Vinh) จังหวัดเหงี-อาาน ไปประมาณ 20 กิโลเมตร มีครอบครัวหนึ่ง

บิดามีอาชีพ "ครู" ฐานะค่อนข้างยากจนและตรงนี้เองคือบ้านเกิดเมืองนอนของเด็กชายคนหนึ่งชื่อว่า Ho Chi Minh ซึ่งตลอดชีวิตทั้งชีวิตเขาเกิดมาเพื่อ "ปฏิวัติมวลชน" โดยแท้จริง

ในวัยหนุ่มของ Ho Chi Minh เป็นวัยแห่งการเรียนรู้ภายใต้กระแสสังคมนิยมที่กำลังมาแรงอยู่ทางซีกโลกตะวันตก ดังนั้นในปี ค.ศ. 1911 โฮ จี มินห์ จึงเดินทางไปหาความหมายตามที่ยุคสมัยกำลังไผ่หาชาติที่เป็นจุดมุ่งหมายของการเดินทางนั่นก็คือ สหภาพโซเวียต และหลังจากนั้นร่วม 35 ปีของการจากบ้านเกิดเพื่อเข้าร่วมขบวนการสังคมนิยมในตะวันตกทำให้ โฮ จี มินห์ เริ่มมีบทบาทโดดเด่นขึ้นในวงการเมือง ดังนั้นในระยะดังกล่าวเขาจึงได้มีโอกาสเดินทางไปต่าง ๆ ตลอดระยะเวลา 35 ปี ไม่ว่าจะเป็นฝรั่งเศส เยอรมัน จีน อเมริกา เป็นต้น

ตลอดระยะเวลา 35 ปี ของการแสวงหาความหมาย

* ภาควิชาประวัติศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

คำตอบที่ได้ก็คือภาพรวมของสังคมนิยมลัทธิ หว้าไฮทางออก และความอยู่รอดของคนเวียดนาม ท้ายที่สุด Ho Chi Minh ก็ตัดสินใจเดินทางกลับเวียดนามเพราะนั่นคือ หนทางและการอยู่รอดของชาติเพื่อการปลดปล่อยจากการถูกครอบงำของต่างชาติ และจุดหัวต่อที่สำคัญก่อนเดินทางกลับก็คือ Ho Chi

Minh ได้เดินทางไปยังจีนเพื่อก่อตั้ง กลุ่มยูวชนแดงเวียดนามที่จีน และหลังจากนั้นก็กลับมาเคลื่อนไหวเพื่อก่อตั้งพรรคคอมมิวนิสต์อินโดจีน โดยมีเวียดนามเป็นผู้นำ

ในช่วงปี ค.ศ.1928 - 1929 นับว่าเป็นปีที่มีความสำคัญยิ่งต่อการปฏิวัติของอินโดจีนเพราะปีดังกล่าวเป็นปีที่ Ho Chi Minh ได้เดินทางกลับจากสหภาพโซเวียต มายังประเทศไทยเพื่อทำการเคลื่อนไหวเพื่อก่อตั้งพรรคคอมมิวนิสต์อินโดจีนในประเทศไทย เหตุผลอันสำคัญยิ่งต่อการตัดสินใจดังกล่าวก็คือประเทศไทยมีกลุ่มคนญวนอพยพอาศัยอยู่มาก และสามารถใช้เป็นฐานสำคัญ ในการเคลื่อนไหวเพื่อสร้างพรรคคอมมิวนิสต์อินโดจีนได้ (Nghiem Dinh Vy, Phan Ngoc Lien, Ho Chi Minh Doi Voi Dong Nam A, TCVDNA, So 2, 1996, 20-25) และท้ายสุดก็สามารถบรรลุวัตถุประสงค์ในการเคลื่อนไหว ทั้งนี้เพราะ ในวันที่ 19/02/1925 Ho Chi Minh ก็สามารถก่อตั้งพรรคคอมมิวนิสต์ที่ประเทศไทยสำเร็จ และในการฉลองวันก่อตั้งพรรคคอมมิวนิสต์สากล ประธาน Ho Chi Minh ได้ส่งสารร่วมฉลองงานวัน "19-02-1925" และได้พูดถึงการเคลื่อนไหวที่ประเทศไทยว่า.....

.....3. ที่บางกอก

4. ที่ทึคค้อ (TICH KHO) ซึ่งอยู่ใกล้สถานีรถไฟ

บางกอกและห่างจากลักปัก (Lac Phach) ไปประมาณ 20 วันเดินทางโดยถนน

5. จากลักปักไปแม่น้ำกัวลอง (ปากแม่น้ำโขง - ผู้เขียน) ประมาณ 15 วัน เดินทางโดยถนน..... (Ng Dinh Vy, Ibid)

และในระหว่างการเคลื่อนไหวที่ประเทศไทย ในปี ค.ศ. 1928 Ho Chi Minh ได้เขียนกวีไว้บทหนึ่งที่ประเทศไทย บรรยายถึงการต่อสู้ของ Tran Hung Dao ผู้นำประชาชนที่สามารถต่อต้านการรุกรานของชาวมองโกลสมัยเจ็งกิสข่าน เพื่อเป็นการสร้างความรักชาติให้กับคนเวียดนามว่า (Alain Ruscio, Ho Chi Minh Textes 1914-1969, Harmattan, Paris, 93).....

Serment de'die' a Tran Hung Dao

Siam, 1938

A L'esprit de Dien-hong fideles, nous jurons

D' amener notre peuple uni

a' lutter avec abnegation?

Quiconque accaparerait nos terres vietnamiennes,

tenterait d'en exterminer les habitants,

Qu'il soit sur que tant qu' un seul Vietnamien subsiste,

Avec lui subsistent

montagnes et et eaux vietnamiennes.....

ในช่วงปี ค.ศ. 1928-1930 เป็นระยะเวลาที่อาจกล่าวได้ว่า ประเทศไทยได้ถูกใช้เป็นฐานในการสร้างพรรคคอมมิวนิสต์อินโดจีนเพราะระยะเวลาดังกล่าว โดยเฉพาะตั้งแต่เดือน 6 ปีค.ศ. 1928 เป็นต้นมา จนถึงเดือน 4 ปีค.ศ. 1930 เป็นระยะที่ Ho Chi Minh อาศัยอยู่ที่ประเทศไทยเพื่อทำการเคลื่อนไหวในการก่อตั้งพรรคคอมมิวนิสต์อินโดจีน (Lich Su Dang Cong San Vietnam, NXBGD, Hanoi, 1997) พื้นที่พื้นฐานของการเคลื่อนไหวก็คือ บ้านดุง อุดรธานี มุกดาหาร หนองคาย อำนาจเจริญ อุบลราชธานี

และในระยะดังกล่าว Ho Chi Minh ได้เคลื่อนไหวในเขตประเทศลาวด้วย โดยเฉพาะที่เวียงจันทน์ ท่าแขก แขวงคำม่วน สะหวันนะเขต ปากเซ แขวงจำปาสัก จากการเคลื่อนไหวดังกล่าวหากพิจารณาให้ดีแล้วจะเห็นได้อย่างชัดเจนว่า จุดของการเคลื่อนไหวจะเป็นข้อต่อชายแดน ไทย-ลาวทั้งสิ้น และท้ายที่สุดผลของการดำเนินการเคลื่อนไหวของ Ho Chi Minh ในการก่อตั้งพรรคคอมมิวนิสต์ไทย-ลาวก็ประสบผลสำเร็จในวันที่ 1 เดือน 1 ปีค.ศ. 1946 จะอย่างไรก็ตามจุดมุ่งหมายเบื้องต้น ก็คงชัดเจนในการรวบรวมคนเวียดนามในอินโดจีนเพื่อต่อสู้ฝรั่งเศส ถึงแม้ว่าภายหลังจะเป็นการต่อสู้กันระหว่างค่ายสังคมนิยมและค่ายทุนนิยมก็ตาม

ในการเคลื่อนไหวระยะแรก บุคคลที่ได้รับการกล่าวถึงอย่างชื่นชมมากที่สุดก็คือ นายกรัฐมนตรีของประเทศไทย ท่านปรีดี พนมยงค์ เพราะนโยบายระยะดังกล่าวเปิดกว้างต่อชาวญวนอพยพมากกว่าสมัยอื่น และคงไม่ต้องแปลกใจเลยว่าทำไมสมัยดังกล่าวประเทศไทยจึงมีนโยบายเปิดกว้าง หากพิจารณาให้ดีแล้วจะเห็นว่า ทั้งนายกรัฐมนตรีปรีดี พนมยงค์ และประธาน Ho Chi Minh ต่างก็เป็นศิษย์สำนักฝรั่งเศสด้วยกันทั้งคู่ ดังนั้นการพบปะกันระหว่างท่านปรีดี พนมยงค์ และประธาน Ho Chi Minh จึงน่าที่จะเป็นเรื่องที่น่าสนใจได้มากกว่าสมัยอื่น

ในระยะแรกของการเคลื่อนไหวเพื่อก่อตั้งพรรคพรรคคอมมิวนิสต์อินโดจีน มีข้อมูลที่น่าสนใจอยู่ตรงที่จำนวนของคนเข้าร่วมในระยะการเคลื่อนไหว เช่น ที่บ้านทาม (Ban Tham) อุบลราชธานี มีสมาชิกเข้าร่วมทั้งสิ้น ประมาณ 50 คน (Ng Van Khoan, Thai Lan Ban Lien Lac Cua Cach Mang VietNam, TCVDNA, So 2, 1997, 47-52) โดยในจำนวนดังกล่าวมีทั้งนักเรียนชาย-หญิง และกรรมกร ซึ่งถือว่าการเปิดประชุมครั้งแรกของพรรคกับการเคลื่อนไหวที่ประเทศไทย และนอกจากนี้ยังมีการเคลื่อนไหวที่พิจิตร บ้านเมืองหนองบัว (ฮ่งอัน เป็นต้น

และท้ายปี ค.ศ.1927 ต้นปี ค.ศ.1928 มีการประชุม 4 กองประชุมของพรรค คือ การประชุมเยาวชนแดงที่จังหวัดพิจิตร อุตรธานี สกลนครและนครพนม และอีกสามกองประชุมจะเป็นการประชุมใหญ่ของจังหวัด อุตรธานี สกลนคร และนครพนม โดยมีบุคคลสำคัญเข้าร่วมกองประชุมดังนี้ Dang Thai Thuyen, Tran Van Tran, Vo Van Trieu, Cao Hoai Nghia, Dang Thuc Hua, Vo Tung, Le Manh Trinh, Le Huu Lap, Nguyen Hai เป็นต้น (ดู Ng Van Khan, Ibid)

จะอย่างไรก็ตาม มีข้อที่น่าสังเกตหลายๆ ประการต่อการรับรู้เรื่องราวของประเทศเพื่อนบ้านก็คือ บางครั้งดูเหมือนว่าเราเลือกที่จะรับรู้ และปฏิเสธการรับรู้ข้อเท็จจริงทางประวัติศาสตร์ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศกับประเทศเพื่อนบ้านมาโดยตลอด ในข้อเท็จจริงประวัติศาสตร์นั้นเป็นเรื่องราวของสังคมที่เกิดจากการมีความสัมพันธ์กันทั้งในเชิงบวกและเชิงลบ ดังนั้นเราคงจะปฏิเสธข้อเท็จจริงที่เกิดขึ้นและปฏิเสธข้อมูลบางอย่างที่ประเทศข้างเคียงได้บันทึกเอาไว้ได้ยาก ถึงแม้ว่าประวัติศาสตร์หน้านั้นจะถูกฉาบไว้ด้วยตำนานอย่างมากก็ตาม ที่ซ้ำร้ายไปกว่านั้น เรากลับสร้างภาพที่น่ากลัวและทำประวัติศาสตร์หน้านั้นให้เป็น “ความลับ” ของบ้านเมืองเข้าไปอีก ซึ่งภาพดังกล่าวยังคงเป็นมายาทางประวัติศาสตร์ของสังคมมาจนถึงปัจจุบัน ซึ่งหากใครหลงเข้าไปในวังวนดังกล่าว สิ่งที่ถูกหิวยืนยันให้ก็คือข้อหา “ภัยสังคม” ?

จะอย่างไรก็ตาม ในการนำเสนอครั้งนี้เป็นเพียงความต้องการที่จะเสนอต่อทัศนะต่อวิชาการด้านประวัติศาสตร์ร่วมสมัย และผู้ที่สนใจเรื่องราวของประเทศเพื่อนบ้านว่า ในการศึกษาในอดีตเราไม่ค่อยที่จะให้ความสำคัญกับข้อมูลของชาติ

ข้างเคียงเท่าที่ควร ดังนั้นเราน่าจะลองหันมาใช้หลักฐานชุดใหม่ดู เพราะนั่นจะเป็นทั้งการตรวจสอบข้อเท็จจริงและเป็นการสร้างประวัติศาสตร์หน้าใหม่ให้กับคนรุ่นหลังได้ศึกษาด้วย เช่นเดียวกับการศึกษาประวัติศาสตร์เวียดนาม ข้อมูลหลายๆ อย่างเรายังไม่เคยนำมาใช้เลย เช่นข้อมูลที่ สำนักฝรั่งเศสแห่งปลายบูรพาทิศที่ฮานอย (L'Ecole Francaise

D' EXTREME ORIENT) หรือภาษาเวียดนามเรียกว่า (Vien Vien Bac Co Phap) ห้องสมุดด้านสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์แห่งชาติ ห้องสมุดแห่งชาติฮานอย และห้องสมุดของสถาบันค้นคว้าการเมืองแห่งชาติ เป็นต้น ซึ่งสถานที่ที่ได้กล่าวไปข้างต้นล้วนแล้วแต่เป็นแหล่งรวมข้อมูลด้านอินโดจีนศึกษามาแล้วร่วมศตวรรษทั้งสิ้น

ถึงวันนี้ ยุคสงครามตัวแทนระหว่างกลุ่มประเทศสังคมนิยมและกลุ่มประเทศทุนนิยมได้สิ้นสุดลง? ความรุนแรงในการต่อสู้ และความรุนแรงในการรับรู้ข้อเท็จจริงดังกล่าวก็อ่อนตัวลงมาก ถึงวันนี้การระดมพรรคคอมมิวนิสต์ใหญ่ของเวียดนาม ที่นั่งของพรรคพี-พรรคนี้เองยังคงมีอยู่ แต่จะเป็นเพราะที่นั่งของ สปปลาว และที่นั่งของกัมพูชา และหากความคิดของประธาน Ho Chi Minh สามารถเป็นจริง นั่นคือประเทศไทยกลายเป็นประเทศสังคมนิยม? ประเทศไทยคงจะเป็นประเทศที่สองของประเทศในสายสังคมนิยมรองจากสหภาพโซเวียตที่เกิดการล้มละลายและคงจะเป็นภาพที่น่าดูกว่าการเป็นประเทศทุนนิยมล้มละลายด้วยเงื่อนไขของความเป็นทุนนิยมอย่างปัจจุบันอยู่กระมัง และสิ่งที่กล่าวมานั้นคือทางผ่านของประวัติศาสตร์ของไทยภายใต้มิติของการเป็นส่วนหนึ่งของประเทศในกลุ่ม "อินโดจีน" ในต้นศตวรรษที่ 20